

DREPTUL

LEGIslaTİUNE — DOCTRİNĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Amanetul în dreptul internațional privat, de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unite*: Obștea locuitorilor Roșeti-Volnași și Ar. Agapiadi cu Petrovici-Armis și altul.

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: N. Prăjescu cu Sultana Miclescu.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Frații Marinescu cu I. B. Stein.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R. Nicolae Mandrea*.— Necrolog.

AMANETUL

ÎN

DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

Care lege va cărmui contractul de amanet în caz de conflict de legislații?

Dacă este vorba de a se determina lucrurile care pot fi constituite amanet, se va aplica, de bună-seamă, legea situațiunii acelor lucruri (*lex rei sitae*)¹⁾.

Tot această lege va fi aplicată decâteori va fi vorba de formalitățile cerute pentru eficacitatea amanetului în privința terților²⁾.

Astfel, decâteori va fi vorba de amanetarea unui lucru corporal³⁾ situat în România, dreptul real care rezultă din amanet pentru creditor față de terții, nu va exista și nu va fi opozabil acestora din urmă decât atunci când creditorul a fost pus în posesiunea lucrului, conform art. 1688 din codul civil⁴⁾.

Mai mult încă, se decide în genere că, în caz de constituirea amanetului într-o țară în care punerea în posesiune a creditorului nu este cerută, amanetul va încetă de a-și produce efectele sale îndată ce lucrul a fost transportat în altă țară,

3) Vorbim numai de lucruri *corporale*, căci dacă lucrul amanetat este o creanță, chestiunea este controversată, unii aplicând cu drept cuvânt, în privința formalităților de îndeplinit, legea domiciliului debitorului (P. Fiore, *Diritto internazionale privato*, 220, lit. c, p. 307, ed. italiană din 1874; T. Huc, XII, 424, etc.), iar alții aplicând pe aceea a creditorului (Despagnet, *op. cit.*, 727, p. 610, ed. 2-a). În edițiile următoare, acest autor revine însă asupra primei sale opinii, referindu-se la legea domiciliului debitorului *op. cit.*, 396, p. 722, 723 și 406, p. 735, 736, ed. 3-a).

După acest din urmă sistem, care este singur juridic, decâteori debitorul creanței amanetate va fi domiciliat în România, se vor îndeplini formalitățile prescrise de art. 1687, ceea ce înseamnă că se va face un act scris având dată certă (legea zice: *inregistrat*), și acest act va fi notificat prin portărei debitorului creanței amanetate. Cpr. T. Huc, *loco supra cit.*; Milhaud, *Principes de droit international privé dans leur application aux privilèges et hypothèques*, pag. 281 urm. Vezi asupra acestei controverse, Répert. Sirey-Carpantier, v° *Gage*, 797 urm.

4) Pand. fr., v° *cit.*, 947; Despagnet, *op. cit.*, 407; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, No. 7; Rolin, *op. cit.*, III, 1429; Foelix-Demangeat, *Tr. de dr. international privé*, I. p. 135; P. Fiore, *op. cit.*, 220; C. Caen, Sirey, 71. 2. 57; Sirey, 77. 2. 6; Cas. fr. Sirey, 79. 1. 238; D. P. 74. 1. 465, etc.

1) Cpr. Pand. fr., v° *Gage*, 938; Répert. Sirey, *eod. v°*, No. 785; Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international privé* v° *Nantissement*, No. 1; Rolin, *Pr. de dr. international privé*, III, 1426, etc.

2) Pand. fr., v° *cit.*, 945; Répert. Sirey, *eod. v°*, 793 urm.; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, 6; Laurent, *Droit civil international*, VII, 211; Rolin, *op. cit.*, III, 1428; Guillouard, *Nantissement*, 60; Baudry et Loynes, *Idem*, I, 38 bis; Despagnet, *Pr. de droit international privé*, 406, p. 735 (ed. 3-a). Cpr. Trib. consular din Constantinopol, *J. Clunet*, 1893, p. 447, etc.

în care această punere în posesiune este cerută⁵⁾.

Tot în baza principiului de mai sus vom decide că, în cazul amanetării unui imobil corporal situat în România, un act scris și înregistrat va fi necesar pentru validitatea amanetului, în privința terțiilor, conform art. 1686 C. civil⁶⁾.

În fine, tot legea locului unde se găsește lucrul amanetat este aplicabilă în privința dreptului de retenție, dacă se recunoaște că acest drept este un drept real⁷⁾, și în privința realizării creanței amanetare, căci nu se poate întrebuița într'o țară căi sau mijloace de executare care ar fi contrare legislației acelei țări, precum ar fi, de exemplu, pactul comisoriu⁸⁾. «Realizarea amanetului, zice art. 223 din codul federal al obligațiilor dela 1881, este cârmuită de legea locului unde se găsește lucrul amanetat».

Acestea sunt cazurile în care se va aplică legea situațiunii lucrului (*lex rei sitae*).

În cât privește întinderea drepturilor creditorului amanetar, de exemplu, în privința chestiunii de a se ști dacă creditorul este în drept a vinde amanetul la caz de neplată la timp; dacă el poate întrebuița lucrul amanetat, și în ce măsură; dacă amanetul este indivizibil, și care este culpa de care creditorul răspunde, etc., se va aplică legea la care părțile au înțeles a se referi.

În lipsa unei voințe anume exprimată în această privință, se va aplică legea națională comună a părților, sau legea contractului (*lex loci contractus*), întrucât legea situațiunii lucrului (*lex rei sitae*) nu cârmuește decât exercițiul acțiunilor⁹⁾.

Am văzut că, în ceea ce privește formele cerute față de terții, se aplică legea situațiunii lucrului.

În ceea ce privește însă raporturile dintre părți (creditorul și debitorul) și dovedirea contractului,

se va aplică regula *locus regit actum* în toată riguroarea ei; ceea ce se admite nu numai în privința formelor constitutive ale amanetului¹⁰⁾, ci și în privința constituirei unei antichreze asupra unui imobil situat în țară străină¹¹⁾, și chiar în privința unei simple făgăduințe de amanet făcută după legile țării în care părțile au tratat¹²⁾.

D. ALEXANDRESCO

10) Cpr. C. Caen, Sirey, 79. 2. 6; Pand. fr. v° *Gage*, 942 urm.; Répert. Sirey, *cod.* v°, 790 urm.; Vincent, et Pénaud, *op.* și v° *cit.*, 3; T. Huc, XII, 423, p. 492, care citează, în această privință, o sentință a trib. din Anvers, cu data din 30 Martie 1885, pe care n'am putut-o însă controla; P. Fiore, *op. cit.*, 220, lit. b, p. 304. Iată cum se exprimă acest din urmă autor: «*Quanto alla costituzione del diritto di pegno e alla sua validità, devesi, giudicare secondo la legge sotto la quale il pegno fu costituito.*»

11) T. Huc, *loco cit.*; Vincent et Pénaud, *op.* și v° *cit.*, No. 2 și 4. Vezi asupra antichrezei în dreptul internațional, Rolin, *op. cit.*, III, 1434 urm.; Laurent, *Droit civil international*, VII, 182 și 406; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, v° *Nantissement*, No. 2 și 4.

12) T. Huc, *loco cit.*; Milhaud, *op. cit.*, p. 276; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, No. 3 în fine; Répert. Sirey-Carpentier, v° *Gage*, 789, etc.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 31 Maiu 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Obștea locuitorilor Rosetti-Volnași și Ar. Agapiadi
cu Petrovici-Armis și altul

REVIZUIRE. — ACT FALȘ. — CONSTATAREA FALȘULUI PE CALE PENALĂ. — DACĂ EXISTĂ ȘI O ACȚIUNE CIVILĂ DIRECTĂ PENTRU CONSTATAREA FALȘULUI ÎN SCOP DE A LEGITIMA O CERERE DE REVIZUIRE. — ART. 290 ALIN. II PR. CIVILĂ. — ART. 1173 ALIN. II C. CIV. — ART. 450 PR. PENALĂ.

Alin. II de sub art. 290 proc. civilă deschide calea revizuirii numai atunci când actul pe care s'a întemeiat judecata a fost declarat falș pe cale de acțiune penală, astfel că devine inadmisibilă cererea de constatarea unui falș pe cale principală civilă în scopul de a legitima o cerere de revizuire, mai ales când actul incriminat a fost invocat și discutat în cursul procesului rezolvat definitiv prin hotărîrea a cărei revizuire se cere.

No. 8. — Respins, recursul făcut de obștea locuitorilor comunei Roseti-Volnași și Ar. Agapiadi contra deciziunii Curței de apel din Galați, secț. I, No. 185 din 1907, dată în proces cu St. Petrovici-Armis și altul¹⁾.

1) V. *Deptul* No. 3 din 1908, p. 18.

N. R.

5) Pand. fr., v° *cit.*, 949; Vincent et Pénaud, *op.* și v° *cit.*, No. 7; Rolin, *op. cit.*, III, 1429, etc.

6) Pand. fr., v° *cit.*, 950 urm.; Vincent et Pénaud, *op.* și v° *cit.*, No. 8; Laurent, *op. cit.*, 211; Brocher, *Cours de droit international privé*, II, p. 344 urm., etc.

7) Cpr. T. Huc, XII, 425. — Vezi însă Brocher, *op. cit.*, II, 351.

8) T. Huc, XII, 427; Guillaouard, *Nantissement*, 60; Pand. fr., v° *Gage*, 960; Trib. din Alexandria (Egiptet), *J. Clunet*, 1878, p. 184. — Vezi însă Trib. Paris, Sirey, 77. 2. 25 (cu nota lui Renault).

9) T. Huc, XII, 422; P. Fiore, *op. cit.*, 220, lit. f, p. 307 urm. Despagnet, *op. cit.*, 406, p. 735 (ed. 3-a), etc.

S'au ascultat : d-nii avocați M. Antonescu și P. Macri, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați Take Ionescu și S. Rosenthal, în combateri; d-l procuror general Gr. Stăfănescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare comun ambelor recursuri:

»Voind a ne deschide, în puterea art. 290 alin. 2 proc. civilă, calea revizuirii deciziunii civile No. 108 din 1900 a Curții de apel din București, secția III, pronunțată în favoarea intimatului Ștefan Petrovici-Armis, pe baza unui certificat fals, dat acestuia de Ion Drăgan, primarul comunei Roseti-Volnași, sub No. 1412 din 1894, am intentat acțiune principală civilă contra intimaiilor Petrovici-Armis și Ion I. Drăgan, pentru a constata față de ei falșitatea zisului certificat, întemeindu-ne reclamațiunea atât pe principiul fundamental în legiuirea noastră, că acel ce are interes are și acțiune, cât și pe dispoziția art. 66 alin. 4 din pr. civilă, care prescrie în mod formal o asemenea acțiune principală civilă.

«Curtea de Galați, sect. I, judecând ca Curte de trimitere, după casarea deciziunii Curții din București, sect. III, cu No. 340 din 1906 și, în majoritate, adoptând vederile deciziunii casate, ne respinge acțiunea ca neadmisibilă și ca prescrisă. O respinge ca inadmisibilă pe următoarele cuvinte :

a) «Că ea n'ar fi prevăzută, nici presupusă măcar în dispozițiile codului civil și ale procedurii civile care se ocupă de materia falșității actelor;

b) «Că ar fi chiar exclusă prin dispoziția art. 450 din procedura penală, care ar avea un sens limitativ;

c) «Că ar fi contrară spiritului art. 290 alin. 2 din pr. civilă, care ar presupune descoperirea falșului pe cale penală sau civilă incidentală, iar nu și pe cale principală civilă;

d) «Că, în fine, dispoziția art. 66 alin. 4 creiază această acțiune numai în vederea unor procese viitoare, iar nu și în scopul revizuirii ;

«O respinge apoi și ca prescrisă pe temeiul prescripțiunii din art. 593 și 594 pr. penală, care s'ar aplică la orice acțiune civilă isvorând din delictul de falș, fără distincțiune.

«Judecând astfel, majoritatea Curții a violat principiul fundamental al procedurii, după care interesul este măsura acțiunilor și acel după care tot ce legea nu proibă, ea permite (art. 3 cod. civil); a interpretat și aplicat greșit dispoziția art. 450 din procedura penală, care este enunțativă, iar nu limitativă, referindu-se la regulile dela verificarea de scripturi din procedura civilă, sediul materiei ; a violat dispozițiile din art. 290 alin. 2 și 66 alin. 4 din procedura civilă, care nu comportă distincțiunile ce în mod arbitrar le atribuie, cum am arătat mai sus. Majoritatea Curții a făcut în fine o greșită aplicare a prescripțiunii civile rezultând din art. 593 și 594 pr. penală, care vizează numai acțiunea privată propriu zisă, definită prin art. 3 din procedura penală și având de obiect repararea daunelor către autorul delictului, iar nu și acțiunile civile, cari nu au un așa obiect, precum e acțiunea noastră, tinzând pur și simplu la constatarea falșului, fără nici o condamnare a nimănui la nimic».

Având în vedere că din deciziunea Curții din Galați adusă în recurs înaintea acestei curți, rezultă în fapt cele următoare : Asupra acțiunii intentată de Aristide Agapiade și obștea locuitorilor Roseti-Volnași în contra lui Ștefan Petrovici Armis, Tribunalul de Ialomița a condamnat pe acesta să delase obștei 250 stânjeni din moșia Roseti-Volnași și să-i plătească ca venit 562.324 lei. Curtea din București secția III prin deciziunea No. 108 din 900, a infirmat acea sentință și a respins acțiunea,

iar recursul a fost respins prin deciziunea secției I No. 263 din 1901;

Agapiade și obștea reclamând că un certificat al primarului comunei Roseti-Volnași, care ar fi servit de bază deciziunii Curții de apel, era falș, judecătorul de instrucțiune deși găsește că acel certificat ar fi falș, în unele puncte, declară caz de neurmărire prin ordonanța No. 82 din 1902, faptul fiind prescris. Pe baza acelei ordonanțe și în temeiul art. 290 al. 2 din procedura civilă, Agapiade și obștea fac cerere de revizuire înaintea curții din București secțiunea III, care respinge această cerere ca prematură, neexistând nici o hotărâre judecătorească definitivă care să declare că certificatul este falș. Recursul în contra acestei deciziuni a fost respins prin deciziunea Curții de casație secția I No. 216 din 1904.

Agapiade și obștea intentează atunci în 1904 în contra lui Petrovici Armis, și a primarului Ioniță Drăgan înaintea Tribunalului Ialomița, o acțiune civilă prin care cer ca față cu ei să se constate falșitatea certificatului în chestiune, în scopul de a face în urmă o nouă cerere de revizuire. Tribunalul de Ialomița și Curtea din București au respins această acțiune. Deciziunea Curții fiind însă casată prin aceia a Curții de casație secția I No. 198 din 1907, afacerea a fost trimisă înaintea Curții de Galați secția I care prin decizia No. 185 din 1907 supusă recursului de față a respins și ea acțiunea ca inadmisibilă, și în orice caz ca prescrisă.

Având în vedere că chestiunea de drept pe care Curtea e chemată să o rezolve, este aceea de a se ști dacă se poate cere constatarea unui falș pe cale principală civilă în scopul de a legitimă o cerere de revizuire în baza art. 290 al. 2 din codul de procedură civilă, atunci când actul incriminat a fost invocat și discutat în cursul procesului rezolvat definitiv prin hotărârea a cărui revizuire se cere ;

Având în vedere dispozițiunea art. 290 al. 2 pr. civ. care admite revizuirea unei hotărâri definitive când judecata s'a pronunțat întemeindu-se pe acte cari erau deja declarate false sau care s'au recunoscut și declarat false în urma judecății;

Având în vedere că nu este și nu poate fi contestat că atunci când actul pe care s'a întemeiat judecata a fost declarat falș pe cale de acțiune penală în contra autorului falșului, articolul 290 al. 2 deschide calea revizuirii, legiuitorul neputând admite ca față cu o hotărâre a instanțelor represive, care declară un act falș și pedepsește pe autorul falșului, judecata civilă întemeiată pe un asemenea act să rămăe inatacabilă. Considerând că cazul prevăzut de art. 290 al. 2 este acela al falșului constatat pe cale penală ; că aceasta rezultă din combinațiunea acestui articol cu articolele 450 c. pr. penale și art. 1173 alin. II c. civ. cari nu prevăd acțiunea principală pentru constatarea falșului de cât pe cale penală ; considerând că, chiar dacă prin interpretare s'ar admite că, în vederea disparițiunii posibile

a probelor, și în vedere că calea penală este închisă când autorul falșului este mort sau necunoscut, s'ar recunoaște părții interesate dreptul de a cere constatarea falșului pe cale principală civilă, rămâne de cercetat dacă o asemenea cerere este admisibilă atunci când, ca în speță, actul incriminat a făcut sau a putut face obiectul desbaterilor, fiind prezentat și invocat în cursul procesului terminat prin hotărâre definitivă ;

Considerând că în aplicațiunea dispozițiunei excepționale a art. 290 al. 2, trebuie ținut seamă și de principiul fundamental înscris în toate legislațiunile : acela al autorității lucrului judecat ;

Considerând că oricât de mare și de recunoscut ar fi interesul ca o judecată să nu rămâe întemeiată pe un act fals, este un interes și mai mare și un interes general ca judecățile definitiv terminate să nu fie reîncepute ;

Considerând că a admite ca sub cuvânt de a dovedi falșitatea unui act, să se deschidă din nou un proces, ar fi a permite să se reînceapă o judecată terminată după ani de luptă, de străgâniri și de sacrificii, nesocotindu-se cu totul un principiu care are de scop să dea liniște și siguranță celor ce au obținut recunoașterea dreptului lor de către justiție ;

Că dacă este un rău să se mențină o hotărâre întemeiată pe un act fals, ar fi un rău mult mai mare ca judecățile să nu mai poată avea sfârșit, și că nu a putut intra în voința legiuitorului ca pentru câteva cazuri rari, de regretabilă nedreptate, să sacrifice liniștea și siguranța tuturor ;

Că astfel fiind, instanța de fond nu a călcat nici un text de lege și nu a violat nici un principiu de drept, când a declarat inadmisibilă acțiunea intentată de recurenți și că în consecință recursurile urmează să fie respinse.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA I

Audiența dela 15 Martie 1910

Președînța d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

N. Prăjescu cu Sultana Miclescu

TESTAMENT.— INTERPRETAREA CLAUZELOR CUPRINSE ÎNTR'UN TESTAMENT.— APRECIEREA JUDECĂTORILOR FONDULUI.— EXCES DE PUTERE.— CASARE.

Dacă judecătorii fondului sunt în drept a interpreta clauzele obscure sau îndoelnice cuprinse într'un testament spre a determina sensul lor, acest drept încetează de a mai fi suveran atunci când, deși din termenii testamentului rezultă clar care a fost voința testatorului și nu este loc de intepretare, totuș instanțele de fond, sub cuvânt de interpretare denaturează și nesocotesc clauze

clare și neîndoelnice înlocuindu-le cu altele cari contrazic voința expresă a testatorului.

No. 137.— Casată, după divergință, în urma recursului făcut de N. Prăjescu, deciziunea Curței de apel din Iași, secț. II, cu No. 133 din 1898, dată în proces cu Sultana Miclescu.

S'au ascultat: d-l avocat Take Ionescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat M. B. Cantacuzino, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra unicului motiv de casare invocat :

«Exces de putere. Curtea de fond, sub pretext de a interpreta clauzele așa zise obscure ale testamentului, i-a alterat și denaturat cuprinsul clar și neîndoios. A exercitat dreptul de interpretare acolo unde nu eră nimic de interpretat, și anume din cuvintele «care va purtă numele meu», Curtea interpretează că copilul va trebui să trăiască timp de 18 ani, pe când contrariul rezultă în mod clar și neîndoios din fraza următoare : «acest capital urmând a fi irevocabil dobândit strănepotului meu sus zis din ziua nașterei, sus citata pensiuone viageră se va stinge definitiv prin efectul nașterei zisului copil». Iar expresiunile relative la etatea de 18 ani sunt asemenea clare în următoarea frază : «iar capitalul menționat va deveni exigibil la expirarea a 18 ani, socotiți din ziua nașterei citatului copil», ceea ce semnifică în mod neîndoios că capitalul este câștigat irevocabil prin faptul nașterei, dar devine exigibil la expirarea a 18 ani, una fiind dobândirea și alta exigibilitatea».

Având în vedere că Niculae Prăjescu a cerut prin acțiunea sa să fie obligați intimații a-i plăti legatul de 60.000 lei ce i-a lăsat defunctul Iancu Prăjescu prin testamentul său din 20 Ianuarie 1903, susținând că s'a îndeplinit condițiunea suspensivă cu care s'a lăsat acest legat ;

Având în vedere că, prin deciziunea supusă recursului, Curtea de apel din Iași a respins cererea recurentului ca neîntemeiată ;

Considerând că, în fapt, se constată că dispoziția testamentară pe care recurentul își sprijină cererea, are coprinderea următoare : «se va da citatului meu nepot de frate Niculae Prăjescu un capital de 60.000 lei noi, sub condițiunea suspensivă, dacă va avea un copil viabil de sex bărbătesc, care va purtă numele familiei Prăjescu. Acest capital urmând a fi nerevocabil dobândit strănepotului meu sus zis din ziua nașterei acelu copil. Sus citata pensiuone viageră se va stinge definitiv prin efectul nașterei zisului copil, și se va servi strănepotului meu procente a câte 4% pe an, câte jumătate la finele fiecărui semestru, iar capitalul menționat va deveni exigibil la expirarea a 18 ani, socotiți din ziua nașterei citatului copil, trebuind a se continua plata ziselor procente și după expirarea acestui termen până la desăvârșita plată a capitalului» ;

Considerând că, dacă judecătorii fondului sunt în drept a interpreta clauzele obscure sau îndoelnice coprinse într'un testament spre a determina sensul lor, acest

drept incetează de a fi suveran atunci când deși din termenii testamentului rezultă clar care a fost voința testatorului și nu este loc de interpretare, totuși instanțele de fond sub cuvânt de interpretare denaturează și nesocotesc clauze clare și neîndoelnice, înlocuindu-le cu altele cari contrazic voința expresă a testatorului;

Considerând că Curtea de apel din Iași, deși constată prin deciziunea supusă recursului că Niculae Prăjescu a avut un copil de sex bărbătesc și că acest copil s'a născut viabil și a trăit 49 ore, totuși refuză de a recunoaște că s'a îndeplinit condițiunea suspensivă a legatului;

Că, pentru a decide astfel, Curtea, sub pretext că este loc de a determina prin interpretare voința testatorului, nesocotește sensul clar și precis al dispozițiunilor cari privesc legatul în chestiune;

Intr'adevăr, din cuvintele că copilul ce s'ar naște va purta numele de Prăjescu, Curtea deduce că condițiunea de viabilitate trebuie așa înțeleasă în cât copilul trăind să fie în stare a purta în lume mulți ani acel nume, pentru ca să fie considerată ca îndeplinită condițiunea suspensivă la care a fost supusă dobândirea legatului, pe când contrariul rezultă din ceea ce expres a dispus testatorul zicând că legatul va fi nerevocabil dobândit strănepotului său din ziua nașterii copilului;

Considerând că, pe lângă aceasta, Curtea afirmă că testatorul a fixat vârsta de 18 ani a copilului ce s'ar naște pentru exigibilitatea legatului, și de aci conchide că copilul născut trebuie să trăiască 18 ani, pentru ca legatul să fie dobândit recurentului;

Considerând că afirmațiunea din care Curtea trage concluziunea sa este formal desmințită prin însăși termenii clari și preciși ai testamentului, din care rezultă că testatorul, după ce mai întâiu a dispus că capitalul de 60.000 lei va fi nerevocabil dobândit strănepotului său din ziua nașterii copilului, apoi adaogă că acel capital va deveni exigibil nu la vârsta de 18 ani a copilului, ci la expirarea a 18 ani, socotiți din ziua nașterii sale;

Că, așa fiind, este învederat că numai prin denaturarea sensului clar și neîndoelnic a clauzelor coprinse în testamentul lui Iancu Prăjescu, și prin interpretări cari nu găsesc nici o bază în cuvintele întrebunțate de testator pentru a exprima voințele sale, Curtea de apel din Iași a considerat ca neîndeplinită condițiunea suspensivă sub care testatorul a dispus că legatul în chestiune va fi dobândit recurentului;

Că, judecând astfel, Curtea a comis un vădit exces de putere pentru care urmează a se casă decizia sa.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I

Audiența dela 29 Aprilie 1910

Președînța d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

Frații Marinescu cu I. B. Stein

SOCIETĂȚI ÎN NUME COLECTIV. — CONSTITUIRE. — FORMALITĂȚI. — NERESPECTAREA LOR.— INEXISTENȚĂ. — TERȚII.— ART. 88, 91, 94, 98 ȘI 99 COD. COM.

SOCIETĂȚI COMERCIALE. — CONSTITUIRE. — FORMALITĂȚI.— NERESPECTAREA LOR.— INEXISTENȚA FAȚĂ DE TERȚII.

SOCIETĂȚI ÎN NUME COLECTIV. — FIRMĂ.— INSCRIERE ÎN REGISTRELE TRIBUNALELOR. — DACĂ CONSTITUE O DOVADĂ A EXISTENȚEI LEGALE.

1° Societățile în nume colectiv, neconstituite prin act scris și neavând îndeplinite formalitățile cerute de lege, nu pot fi legal constituite și nu pot avea nici o existență legală față de terții; față de asociați însă, societatea chiar neregulată constituită are ființă și ca atare dânsii nu se pot prevala de lipsa acestor formalități față de terții.

2° Prin terții persoane nu se poate înțelege numai creditorii și nu se poate deci susține că numai dânsii sunt în drept a se prevala de lipsa îndeplinirii formalităților legale față de societate, ci orșice persoană, în afară de asociați, care are un interes juridic și pecuniar.

3° Inscrierea firmei sociale în registrele tribunalului nu este o probă de constituirea în mod legal a unei societăți, de oarece nu este cerută de legiuitor ca o formalitate esențială pentru constituirea societății, ea neavând alt scop decât arătarea personalității juridice a unei societăți deosebită de tovarăși.

No. 103.— Frații Marinescu au făcut apel contra sentinței tribunalului Vlașca, No. 227 din 1907, dată în proces cu I. B. Stein.

S'au ascultat: d-l avocat M. Valerian, în desvoltarea motivelor de apel; d-l avocat W. Macedonsky, în combatere.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de frații Marinescu contra sentinței No. 227 din 16 Octombrie 1907, a tribunalului Vlașca, prin care s'a admis opozițiunea făcută de I. B. Stein, respingându-se acțiunea fraților Marinescu ca rău introdusă în calitate de firmă socială;

Având în vedere că astăzi în instanță apelanții frații Marinescu, cerând reformarea hotărîrii tribunalului Vlașca No. 227 din 1907, prin care li s'a respins, față de inti-

matul I. B. Stein, acțiunea ce intentase ca neregulat introdusă, susține că în mod eronat li s'a respins acțiunea, căci deși recunosc că societatea n'a fost constituită în formă prin contract scris, care contract urmă a se transcrie și afișă, așa precum prevede codul comercial, totuș având o existență de fapt, întrucât își are firma socială înscrisă la tribunal, și fiind recunoscută ca societate de însuș intimatul cu care a contractat, nu se mai poate susține că n'ar avea nici o ființă legală ca societate și că n'ar putea introduce acțiune în justiție, urmează să vedem dacă această susținere este întemeiată.

Este incontestabil că, pentru constituirea societăților comerciale, legiuitorul a prescris anume forme. Astfel, pentru societățile în nume colectiv, legiuitorul, prin art. 88 cod. com., a prescris că contractul urmează a se face prin act scris, iar prin art. 91 și 94 cod. com. a dispus ca acest contract scris, în termen de 15 zile dela data contractului, pe baza unei ordonanțe prezidențiale, să se transcrie în registrul pentru societăți și să se afișeze extracte după acel contract scris în sala primăriei, bursei și a tribunalului, dispunând în acelaș timp ca atari extracte să se publice în «Monitorul oficial» și în foaia anunțurilor judiciare a locului unde societatea își are sediul.

Îndeplinirea acestor formalități fiind anume cerută de legiuitor pentru constituirea societăților comerciale în nume colectiv, și în speță apelanții recunoscând că pentru constituirea societății în nume colectiv n'au îndeplinit aceste formalități, întrucât între asociați nu s'a făcut contract scris și ca atare nu s'a putut transcrie, afișă și publică, așa precum prescrie codul comercial, urmează să vedem care este efectul îndeplinirii acestor formalități, adică prin faptul că nu s'au îndeplinit aceste formalități societatea în nume colectiv poate să mai aibă vreo existență legală.

Din dispozițiunile art. 98 și 99 cod. com., reese în mod cert că societatea în nume colectiv, nefiind constituită prin contract scris și neavând îndeplinite formalitățile mai sus arătate, nu poate fi legal constituită și ca atare nu poate avea nici o existență legală față de terții. Fără îndoială, față de asociați, societatea, chiar în mod neregulat constituită, are ființă, căci dâșii în nici un caz nu se pot prevala de lipsa îndeplinirii acestor formalități, întrucât erau ținuți a se conforma dispozițiilor codului comercial și a face a se îndeplini toate formalitățile, și ca atare, față de dâșii, societatea având existență, nu se pot prevala de lipsa îndeplinirii acestor formalități față de terții. Aceasta rezultă în mod precis din termenii art. 99 alin. 3 cod. com., căci legiuitorul prescrie că lipsa formalităților sus zise nu va putea să fie opusă de către asociați celor de al treilea.

Dacă este cert că societatea în nume colectiv, neconstituită în formă legală, are existență față de asociați, și asociații nu se pot prevala de lipsa îndeplinirii formalităților față de terții pentru a invoca neexistența socie-

tății, nu este mai puțin adevărat că societatea în nume colectiv nefiind constituită prin act scris și cu formele prescise mai sus, nu poate avea nici o existență legală față de terții.

Acesta rezultă în mod indubitabil din termenii art. 98 c. com. al. I, căci prin acest articol legiuitorul arată că societatea nu este legal constituită mai înainte de îndeplinirea formalităților prescise de sus citatele texte de lege, precum și din termenii art. 99 al. 3 c. com., căci legiuitorul prescriind că lipsa formalităților sus zise, nu va putea să fie opusă de către asociați celor de al treilea, este evident că cei de al treilea se vor putea prevala de neîndeplinirea acestor formalități față de societate și asociați.

Alegațiunea apelanților că în speță societatea în nume colectiv, ar avea o existență de fapt și ca atare ar fi în drept de a acționa în justiție pe intimat, întrucât intimatul fiind debitor și contractînd cu dâșii nu poate fi considerat ca terțiu, căci a recunoscut existența societății, este neîntemeiată.

Prin terții persoane, nu se poate înțelege numai creditorii și ca atare nu se poate susține că numai creditorii sunt în drept a se prevala de lipsa îndeplinirii acestor formalități față de societate. În speță, prin terții persoane în drept de a invoca lipsa îndeplinirii acestor formalități față de societate și ca atare de a cere a se consideră societatea ca neavând existență legală, nefiind în mod legal constituită, urmează a se înțelege ori ce persoană, în afară de asociați, care are un interes juridic și pecuniar (A vedeă Ch. Lyon-Caen și L. Renault, v. II p. 174—175, IV, 224 și 227). Faptul că intimatul a contractat cu societatea, nu poate da ființă legală acestei societăți, întru cât se constată că, pentru constituirea sa, nu s'a îndeplinit formalitățile prescise de codul comercial, căci în momentul contractării a putut crede că acea societate are o ființă legală, însă în urmă, descoperind că nu s'a constituit în mod legal, poate avea tot interesul pentru a obține desființarea unui act juridic de a invoca inexistența societății. Pe lângă aceasta, nu trebuie să se piardă din vedere că posterior contractării, din partea intimatului n'a intervenit nici un act de recunoaștere a existenței societății. Asemenea faptul că apelanții și-ar avea firma socială înscrisă în registrele Tribunalului, nu poate face a se consideră ca legal constituită, căci înscrierea firmei nu este cerută de legiuitor ca o formalitate esențială pentru constituirea societății.

Firma nu are alt scop de cât de a arată denumirea sub care e constituită o societate și sub care iscălește, cu alte cuvinte n'are alt scop de cât de a arată personalitatea juridică a unei societăți deosebită de tovarăși.

Afară de aceasta, din scrisoarea stată la dosar, rezultând că intimatul a contractat cu societatea frații Marinescu et B. M. Brinder, este evident că, chiar admi-

tând că apelanții ar fi având o existență legală, ea societate, ceea ce nu este în speță, precum s'a arătat mai sus, totuși n'ar fi îndreptățiți a intenta acțiunea de față, întru cât se constată că intimatul a contractat, nu cu societatea frații Marinescu, ci cu societatea frații Marinescu et B. M. Brinder.

Alegațiunea apelanților că frații Marinescu et B. M. Brinder n'ar constitui o singură societate și că B. M. Brinder ar fi o persoană distinctă de societatea frații Marinescu, este neîntemeiată. Chiar din scrisoarea cu data de 14/27 Septembrie 1904, iscălită de I. B. Stein și adresată fraților Marinescu et B. M. Brinder, rezultă că acest intimat a înțeles a contracta cu societatea frații Marinescu et B. M. Brinder, iar nu pur și simplu cu societatea frații Marinescu.

Din cele ce preced, fiind cert că societatea în chestiune, față de intimatul I. B. Stein, terța persoană, n'are nici o existență legală, întrucât pentru constituirea sa nu s'au îndeplinit formalitățile prescise de codul comercial, este evident că în mod legal s'a respins de Tribunal acțiunea de față și ca atare urmează a se respinge apelul ca nefondat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier Th. A. Brăiloiu, în majoritate, respinge apelul.

Semnații : Oscar N. Nicolescu, Al. Negrescu, Th. A. Brăiloiu.

Opiniune

Subsemnatul nu mă unesc cu opiniunea majorității și sunt de părere a se admite apelul, a se reformă sentința apelată, evocându-se fondul, întru cât acțiunea introdusă de către asociații Frații Marinescu este regulat introdusă.

Frații Marinescu, ca societate în nume colectiv și în unire cu un al treilea, Brinder, au angajat un raport de drept cu intimatul I. B. Stein, vânzându-li se de către acesta din urmă circa 7000 stânjeni lemne dintr'o pădure, în condițiuni anume specificate în scrisoarea dela 14 Septembrie 1904, prezentată la prima instanță și aflată la dosarul cauzei. Pentru motive de neîndeplinire a angajamentului luat, Frații Marinescu, ca firmă socială în nume colectiv, acționează în judecată pe Stein, la 4 Octombrie 1906, cerându-i daune și rezilierea contractului; și la această acțiune, drept orice apărare, Stein, atât în prima instanță cât și în apel, pretinde a se respinge acțiunea Fraților Marinescu, întru cât deși alcătuirea nui raport juridic între dânși și nelichidarea lui este necontestată, totuși citații frați n'au îndeplinit până acum dispozițiunile prescise de art. 88 și urm. din codicele comerciale pentru publicarea și înscrierea firmei sociale, așa că dânsul este în drept să n'o recunoască, și deci să ceară *de plano* respingerea acțiunii firmei cu care a angajat acest raport de drept, ca rău îndreptată ;

Considerând că dacă legiuitorul comercial, în interesul siguranței tranzacțiilor, a prescise anumite forme

de publicitate și formalități pentru constituirea regulată a societăților, astfel ca cei care intră în legătură cu ele să fie în măsură de a cunoaște existența lor ca fiindă juridică și condițiunile în cari se află diferiții asociați, a și căutat să prevadă o sancțiune contra acelor societăți ce nu satisfac cerința legii, acordând prin alin. 2 al art. 99 dreptul celor de al treilea de a le opune lipsa sus ziselor formalități ;

Că, odată ce scopul legiuitorului care a motivat această sancțiune, este lămurit, nu putem întinde sancțiunea menționată în favoarea contractanților cu o societate neregulat constituită, și care deci punându-se direct și benevol în raport cu dânsa au fost în măsură de a cunoaște defectul ei de alcătuire, a trecut peste el și au acoperit în mod tacit, în raportul lor, omisiunea unor forme în privința cărora nu s'a susținut de nimeni că ar fi esențiale în existența de fapt a asociațiunii, precum lipsa lor ar anihila în totul o societate anonimă. Recunoașterea societății ca având existență de fapt a avut loc chiar în momentul contractării, căci întrucât registrele sunt publice, contractantul este presupus că le-a cercetat, a văzut că nu este înscrisă, și deci a consimțit să intre în legătură cu o asociație de fapt, a căror existență ca atare este confirmată și de legiuitor și urmează a fi confirmată, prin natura lucrurilor, cel puțin pentru lichidarea raportului dejă angajat, și aceasta într'un înalt interes de moralitate.

Tendința legiuitorului modern este de a face să se apropie aplicațiunea textelor de lege de principiile neschimbate ale echității, atunci când o asemenea aplicațiune este și în concordanță cu motivele ce au determinat pe legiuitor în alcătuirea măsurii legislative ce este în discuțiune. Ori, făcând această aplicațiune, reese cred, că prin cuvintele «cei de al treilea» din art. 99, s'a înțeles creditorii asociațiilor și alte persoane interesate cari în lipsa publicității n'au fost în măsură de a cunoaște raporturile în care se aflau debitorii lor în asociații oculte, și deci, cu drept li se permite a opune lipsa unor formalități, dictate cu rigoare în ocrotirea unor interese atât de legitime. Nu mai poate invoca același interes și deci a fi privit ca persoană interesată în sensul legii, contractantul unor asociații, legați ca atare în mod neregulat, doar interesul de a se îmbogăți în prejudiciul lor, și asemenea interes îl define și morala și legiuitorul, ori de câte ori se cearcă a fi pus în aplicațiune. Dealmintrelea, mai observ că legiuitorul comercial ne dă exemple numeroase de existența societăților de fapt, mai ales cu ocaziunea lichidării societăților și deci chiar prin analogie, prin aplicațiunea aceluiași regule, este bine de a li se recunoaște aceeași existență în fața contractanților, în interesul lichidării raporturilor angajate.

Imprejurarea că asociații Frații Marinescu au introdus acțiunea în unire cu Brinder nu schimbă situațiunea, căci

în tot cazul aceștia sunt în drept a-și urmări în proporțiunea ce li se cuvine pretențiunea nelichidată, cu atât mai mult că Brinder putea prea bine să intervie în cauză.

Semnat, D. G. Maxim.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CPRTEA DE CASAȚIUNE DIN TURIN

— 20 Martie 1909 —

LEGE STRĂINĂ. — DOVEDIREA EI. — VIOLAREA UNEI LEGI STRĂINE. — MOTIV DE CASARE.

1° Acel care invoacă o lege străină înaintea tribunalelor, trebuie s'o dovedească, și aceasta atât în privința legilor codificate, cât și a celor necodificate.

2° Violarea sau falșa aplicare a unei legi străine dă loc la casarea deciziei pronunțate în baza acestei legi. (Din Revista juridică *la Legge*. Vezi și Sirey, 1907. 4 p. 15).

Observație.— Punctul întâiu din decizia mai sus publicată a Curții de casație din Turin, este neîndoelnic. Vezi Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1909, No. 74 (cu observ. d-lui prof. D. Alexandresco).

În privința punctului al doilea al deciziei de mai sus, chestiunea este controversată, și soluția contrară este generalmente admisă. Vezi observația menționată a d-lui D. Alexandresco, *Dreptul loco cit.*, p. 592, și autoritățile citate acolo, în nota 5. S. R.

NICOLAE MANDREA

Moartea lui Nicolae Mandrea este tristul eveniment care ne-a surprins în timpul vacanței cauzându-ne la toți o adâncă părere de rău.

Cu Nicolae Mandrea a dispărut una din cele mai interesante figuri ale lumii noastre judiciare. El a fost în adevăr unul din jurisconșulții cei mai de valoare ai țării, care în cursul celor 30 ani din urmă a luat o parte însemnată la fixarea jurisprudenței asupra multor chestiuni.

În elogiul funebru făcut cu ocazia înmormântărei, d. M. Antonescu, decanul Baroului, a caracterizat în termenii următori activitatea ilustrului defunct ca magistrat și ca jurisconșult.

Nicolae Mandrea, după ce a trecut ca magistrat prin tribunal și Curtea de apel din Iași, în anul 1872 a fost numit consilier la Curtea de casație, iar la 1884 a fost înaintat president la secția II a acestei Inalte Curți, unde a continuat să funcționeze până la 22 Maiu anul curent, când a fost pus la retragere pentru limită de vârstă. Astfel că Nicolae Mandrea a judecat 38 ani la Curtea de casație.

Ce muncă încordată, ce agitațiune sufletească reprezintă această lungă durată în exercițiul celei mai înalte magistraturi. Căci Nicolae Mandrea nu era omul indiferent care ajuns la cea mai înaltă treaptă judecătorească, să se mulțumească a respiră în atmosfera de beatitudine

a mărire și a se admiră pe sine însuși. Om de știință și om de muncă, el a considerat înaltele sale funcțiuni mai cu seamă ca înalte îndatoriri către societatea în care era chemat să distribue dreptatea. El știa cât este de vastă știința, pe care era chemat să o aplice și cu câtă greutate omul se poate apropia de cunoștința adevărului. De aceea el și-a făcut din viața de magistrat o viață de cercetări și de studii pentru luminarea grelelor probleme ce era chemat să rezolve.

Cine se uită la judecătorul care ascultă impasibil pe fotoliu fără să cunoască ce se petrece în sufletul său își închipue că nu este pe lume viață mai calmă, carieră mai ușoară decât aceea de judecător. Și cu toate acestea sub această aparență de multe ori se ascunde o luptă aprigă de gândiri și pasiuni, care face să vibreze ființa întregă a omului chemat să judece pe semenii săi. Căci și judecătorul ca orice om nu poate să fie de piatră în fața suferinței, în fața răutăței, în fața miilor de nenorociri și nedreptăți cari se desfășoară înaintea lui. Și dacă datoria lui este să privească la cumpăna dreptății fără ură și fără părtinire, sufletul lui tot suflet de om este. Câtă putere de voință, câtă energie trebuie să desfășoare magistratul pentru ca deciziunea lui să nu șovăească sub presiunea patimilor care agită societatea în care trăiește.

Omul nu poate ajunge la această stăpânire de sine de cât printr'o voință fermă și printr'o adevărată educațiune profesională.

Nicolae Mandrea care se consacrase studiului și magistraturii era adevărat magistrat.

El studiă în toate amănuntele chestiunile cele mai importante și odată convins de meritul unei soluțiuni susține cu ardoare părerea ce îmbrățișă atât în deliberările Curții cât și prin diferitele scrieri cu care a îmbogățit literatura juridică.

Opera vieții acestui om nu s'a mărginit la judecata de toate zilele, care este destul de însemnată, dar ea a rămas ca monument pentru viitor în jurisprudența Inaltei Curți, la care Nicolae Mandrea a contribuit în mod considerabil nu numai pentru că a judecat mult timp, dar mai cu seamă pentru că deciziunile la care a cooperat el au fost cele mai multe opera lui, atât ca spirit cât și ca redacțiune.

Când Nicolae Mandrea s'a retras din magistratură era în plină vigoare. Noi sperăm că el va avea timpul să mai dea la lumină și alte scrieri juridice isvorâte din profunda lui știință și marea lui experiență. Aceste speranțe însă au fost nimicite, căci viața lui Nicolae Mandrea atât de folositoare pentru familia lui și pentru țara lui este sfârșită.

În fața priveliștei morței lui Nicolae Mandrea suntem pătrunși de mare durere și de profund respect. Meritele lui vor rămâne etern înscrise în istoria magistraturii române.